

SIECI WSPÓŁPRACY I SAMOKSZTAŁCENIA W DOSKONALENIU NAUCZYCIELI JAKO NOWA PRZESTRZEŃ EDUKACYJNA HYBRYDOWEGO ŚWIATA

Ludzie pracujący razem jako
jedna grupa
potrafią dokonać rzeczy,
których osiągnięcie
nie śniło się nikomu z osobna.

F.D. Roosevelt

MAŁGORZATA BARAŃSKA pracuje w Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń jako nauczyciel konsultant, koordynatorka ds. doradztwa metodycznego. Od 2015 roku odpowiada za koordynowanie pracy sieci współpracy i samokształcenia dla dyrektorów warszawskich placówek oświatowych. Od 2016 roku prowadzi zajęcia dla nauczycieli szkół i placówek oświatowych w ramach Warszawskiego Modelu Wspomagania.

PAULINA WAWER pracuje w Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń jako Warszawski Animator Wspomagania. Od 2016 roku realizuje nowe zadania związane ze wspomaganiami szkół i placówek oświatowych w ramach Warszawskiego Modelu Wspomagania. Psycholog, coach, trener, współpracuje z wyższymi uczelniami, autorka tekstów naukowych.

SIECI WSPÓŁPRACY I SAMOKSZTAŁCENIA W DOSKONALENIU NAUCZYCIELI JAKO NOWA PRZESTRZEŃ EDUKACYJNA HYBRYDOWEGO ŚWIATA

MAŁGORZATA BARAŃSKA • PAULINA WAWER

Świat, w którym żyjemy, coraz bardziej staje się światem hybrydowym. Naturalnie funkcjonujemy online i offline, staliśmy się obywatelami dwóch światów¹, intensywnie się przenikających, z coraz bardziej zacierającymi się granicami.

Nowe technologie zrewolucjonizowały nasz świat – środowisko Web 2.0 zaprasza nas do tego, by stać się aktywnym uczestnikiem nowych mediów, nowych przestrzeni poprzez tworzenie treści i dzielenie się nimi z innymi. Świat hybrydowy determinują sieci, nasze społeczeństwo zmienia się w społeczeństwo sieciowe. Sieci konstytuują nową morfologię naszego społeczeństwa, a dyfuzja logiki tworzenia sieci znacząco modyfikuje działanie i rezultaty procesów produkcji, doświadczenie,

władzę i kulturę². Nowy paradygmat technologii informacyjnych aktywnie transformuje strukturę społeczną, przestrzeń społeczna zyskuje nowe wymiary i stwarza nowe zaskakujące możliwości, jak na przykład możliwość kreowania nowych przestrzeni edukacyjnych. Tak pojmowana przestrzeń edukacyjna może być zarówno materialna, jak i niematerialna, globalna i lokalna, technologiczna, kulturowa, instytucjonalna i pozainstytucjonalna³.

Jedną z takich nowych przestrzeni edukacyjnych, adekwatną odpowiedzią na wyzwania współczesności, są obecnie w Polsce sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli.

¹ Furmanek W. Człowiek jako obiekt badań humanistycznej pedagogiki pracy, „Labor et Educatio” nr 2/2014, s. 19.

² Castells M. *Sieć tożsamości*, Warszawa 2008, s. 22.

³ Morbitzer J. *Współczesna przestrzeń edukacyjna* [w:] Grzesiak J. [red.] *Ewaluacja i innowacje w edukacji. Kompetencje i odpowiedzialność nauczyciela*, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie, Kalisz-Konin 2010, s. 116.

MAŁGORZATA BARAŃSKA
PAULINA WAWER**SIECI WSPÓŁPRACY
I SAMOKSZTAŁCENIA –
NOWA FORMA DOSKONALENIA
NAUCZYCIELI I ROZWOJU
SZKOŁY**

W latach 2010-2015 Ośrodek Rozwoju Edukacji rozpoczął realizację projektu „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym, kompleksowym wspomaganium szkół” w ramach priorytetu III programu operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowanego przez Unię Europejską. Celem projektu było:

1. opracowanie zasad nowego modelu wspomagania pracy szkół, od diagnozy, przez planowanie i wdrażanie zmian, po ich ewaluację oraz
2. organizowanie sieci współpracy i samokształcenia.

Określenie sieci współpracy i samokształcenia wprowadzili do polskiej edukacji realizatorzy tego projektu. Taka sieć to przede wszystkim platforma wzajemnego wsparcia w obliczu nieustająco pojawiających się nowych wyzwań, szansa na bieżący kontakt oraz na poszerzenie perspektywy, z jakiej patrzy się na własną szkołę i środowisko. Jest to również okazja do inicjowania nowych przedsięwzięć, zarówno w kooperacji z innymi szkołami, jak i refleksyjnego przeniesienia sprawdzonych gdzie indziej rozwiązań do swojego miejsca pracy⁴. Później termin sieci współpracy i samokształcenia zaadaptowali do swoich potrzeb legislatorzy⁵ i tego typu sieci, w sposób formalny, pojawiły się pod koniec 2012 roku, kiedy zaczęły obowiązywać zmiany wprowadzone w przepisach prawnych dotyczących zadań instytucji wspomagających pracę szkół, czyli placówek doskonalenia nauczycieli, poradni psychologiczno-pedagogicznych i specjalistycznych oraz

bibliotek pedagogicznych. Określono w nich zadanie, które brzmi następująco:

§ 16. 1. Publiczne placówki doskonalenia realizują zadania obowiązkowe, w szczególności przez:

2. organizowanie i prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli oraz dyrektorów szkół i placówek, którzy w zorganizowany sposób współpracują ze sobą w celu doskonalenia swojej pracy, w szczególności poprzez wymianę doświadczeń⁶.

Do 2015 roku było to zadanie fakultatywne placówek doskonalenia nauczycieli, później stało się dla tego typu placówek zadaniem obowiązkowym. Od 1 stycznia 2016 roku podmiotami prowadzącymi obligatoryjnie sieci współpracy i samokształcenia stały się również poradnie psychologiczno-pedagogiczne oraz biblioteki pedagogiczne.

Obecnie bez sieci współpracy i samokształcenia, które zaledwie kilka lat temu były jednym z elementów zmian ogólnopolskiego systemu doskonalenia nauczycieli, trudno sobie wyobrazić doskonalenie nauczycieli w naszym kraju. Aktywnie działające sieci okazały się realną odpowiedzią na potrzeby placówek edukacyjnych i nauczycieli, wspierając ich w dzieleniu się doświadczeniem, zespołowym uczeniu się, współdziałaniu i współpracy.

**ABC SIECI WSPÓŁPRACY
I SAMOKSZTAŁCENIA**

Sieć współpracy i samokształcenia to międzyuczelniany zespół nauczycieli lub dyrektorów współpracujących ze sobą w ramach wybranego tematu/problemu⁷.

⁴ Granoszewska-Babiańska D., Czerwonka D. *Wspomaganie rozwoju szkół. Projekt systemowy*, „Dyrektor Szkoły” nr 7/2012.

⁵ Elsner D. [red.] *Sieci współpracy i samokształcenia. Teoria i praktyka*, Warszawa 2013, s. 15.

⁶ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli z dnia 19 listopada 2009 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1041).

⁷ *Nowy system doskonalenia nauczycieli – sieci współpracy i samokształcenia MEN*, ORE 2014. Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

SIECI WSPÓŁPRACY I SAMOKSZTAŁCENIA W DOSKONALENIU NAUCZYCIELI JAKO NOWA PRZESTRZEŃ EDUKACYJNA HYBRYDOWEGO ŚWIATA

RYSUNEK 1. Uczestnicy sieci.

Sieci mogą być tematyczne (np. sieć dla liderów zespołów ewaluacyjnych, sieć nauczycieli przedmiotów przyrodniczych) lub problemowe (np. rozwiązywanie trudnych problemów wychowawczych w pracy dyrektora szkoły, promocja szkoły).

Model sieci charakteryzuje brak hierarchii, partnerstwo jako zasada działania, samoregulacja i samoorganizacja, brak lub niski stopień sformalizowania działań⁸.

Ogólne cele sieci to:

- nawiązywanie kontaktów i współpracy między szkołami, nauczycielami,
- współpraca nauczycieli/dyrektorów w wybranym obszarze/zakresie,
- zespołowe poszukiwanie odpowiedzi na wyzwania, trudności, wypracowywanie nowych rozwiązań, sposobów radzenia sobie z problemami.

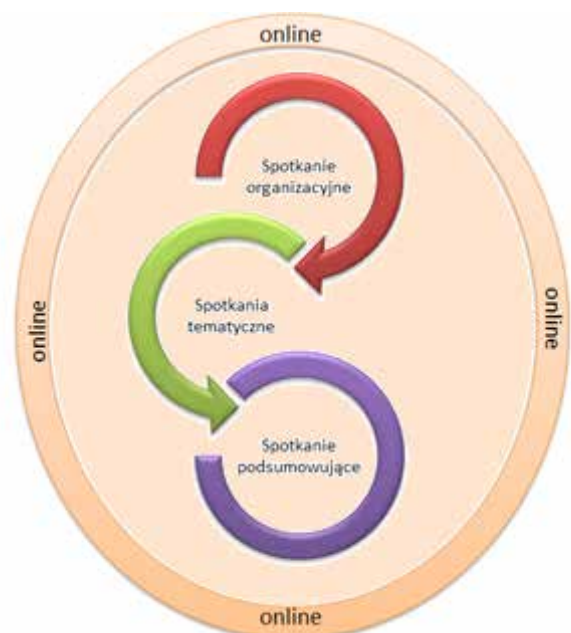
Sieć tworzą: uczestnicy sieci – zazwyczaj jest to grupa do 25 osób, koordynator sieci (prze wszystkim pełniący funkcje organizacyjne, do których należą: diagnoza potrzeb, opracowanie planu pracy i harmonogramu, prowadzenie spotkań sieci,

⁸ Elsner D. *Sieć jako nowy typ organizacji* [w:] Elsner D. [red.] *Sieci współpracy i samokształcenia. Teoria i praktyka*. Op. cit.

pozyskiwanie ekspertów zewnętrznych, motywowanie członków sieci do pracy) oraz zaproszeni eksperci zewnętrzni.

Praca sieci jest planowana zgodnie z potrzebami jej uczestników. Zaczyna się od zdiagnozowania potrzeb za pomocą narzędzi diagnostycznych, takich jak np.: wywiad indywidualny lub grupowy, ankieta (wersja papierowa lub online) lub analiza dokumentów szkolnych umieszczonych na stronach internetowych przedszkoli/szkół/placówek osób uczestniczących w sieci. Cele szczegółowe tworzone są na podstawie wyników diagnozy. Realizacja celów (formy pracy i terminy) dopasowana jest do rzeczywistych wymagań uczestników sieci, zostaje określona w planie pracy i harmonogramie. Dokumenty te tworzą wspólnie uczestnicy i koordynator sieci.

Członkowie sieci spotykają się osobiście (spotkania organizacyjne, tematyczne, podsumowujące) lub za pośrednictwem platformy internetowej (pomiędzy spotkaniami osobistymi), na której znajduje się forum wymiany doświadczeń i dobrych praktyk oraz zasoby w postaci wypracowanych materiałów (dokumenty, scenariusze lekcji, prezentacje itp.).

RYSUNEK 2. Spotkania w sieci.

SIECI WSPÓŁPRACY I SAMOKSZTAŁCENIA W DOSKONALENIU NAUCZYCIELI JAKO NOWA PRZESTRZEŃ EDUKACYJNA HYBRYDOWEGO ŚWIATA

Przykład sieci współpracy i samokształcenia z wykorzystaniem narzędzi platformy Moodle

RYСУNEK 5. Strona główna platformy Moodle WCIES dla sieci współpracy i samokształcenia, sieci.wcies.edu.pl

RYСУNEK 6. Sieć współpracy i samokształcenia dla dyrektorów (WCIES)

Uczestnicy sieci spotykają się off- i online. Spotkania offline to zazwyczaj:

- spotkanie inicjujące pracę sieci,
- spotkania tematyczne z ekspertami lub, w przypadku sieci projektowych, spotkania pozwalające m.in. na monitoring realizacji działań projektowych, stopień zaawansowania realizacji celów, diagnozę pojawiających się wyzwań,
- spotkanie podsumowujące – pozwalające na ewaluację działań sieci, podsumowanie.

Do współpracy online w sieci używane są różne platformy e-learningowe oraz społecznościowe, np. Moodle, Facebook, eTwinning.

SIECI W SIECI

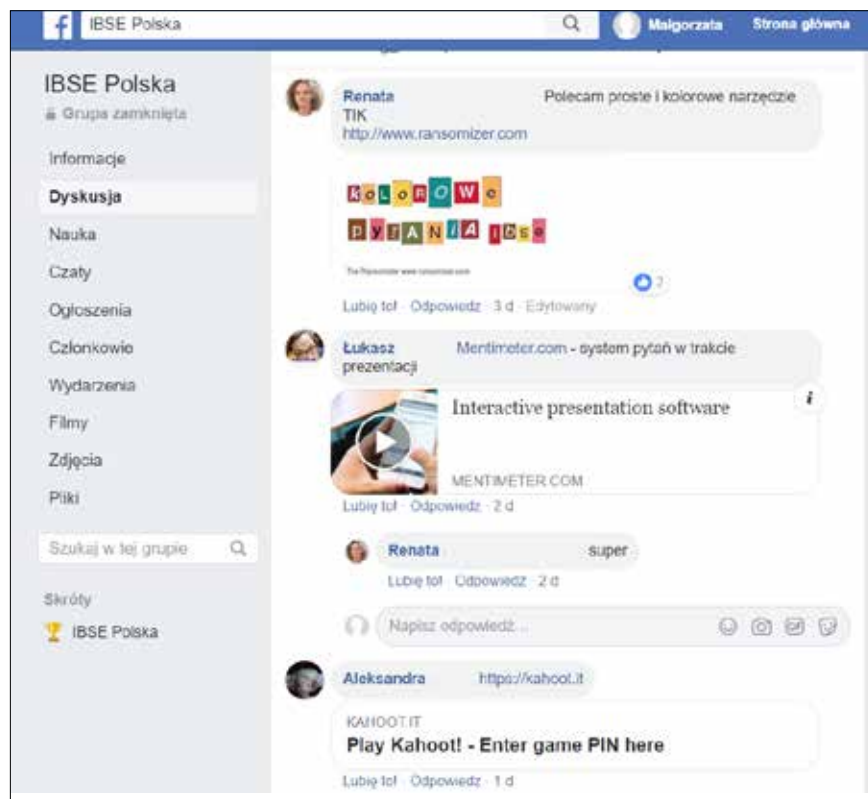
Krótko zaprezentujemy kilka platform e-learningowych, umożliwiających uczestnikom sieci wspólną pracę i działanie online.

eTwinning – jest to projekt finansowany przez Komisję Europejską w ramach programu Erasmus+, który powstał w 2005 roku. Zrzesza nauczycieli i uczniów z całej Europy, którzy realizują projekty międzynarodowe. Program udostępnia platformę cyfrową działającą w 28 językach. Posiada część otwartą, publiczną, na której znajdują się informacje o projektach i o tym, jak można w nich uczestniczyć. Zarejestrowanym uczestnikom projektów platforma udostępnia eTwinning Live. W tej części platforma umożliwia jej użytkownikom wzajemne wyszukiwanie się, dzielenie się zasobami, praktykami i pomysłami, a także wspólne z uczniami i partnerami realizowanie projektów na platformie TwinSpace. eTwinning Live oferuje również możliwość udziału w różnych formach doskonalenia zawodowego⁹.

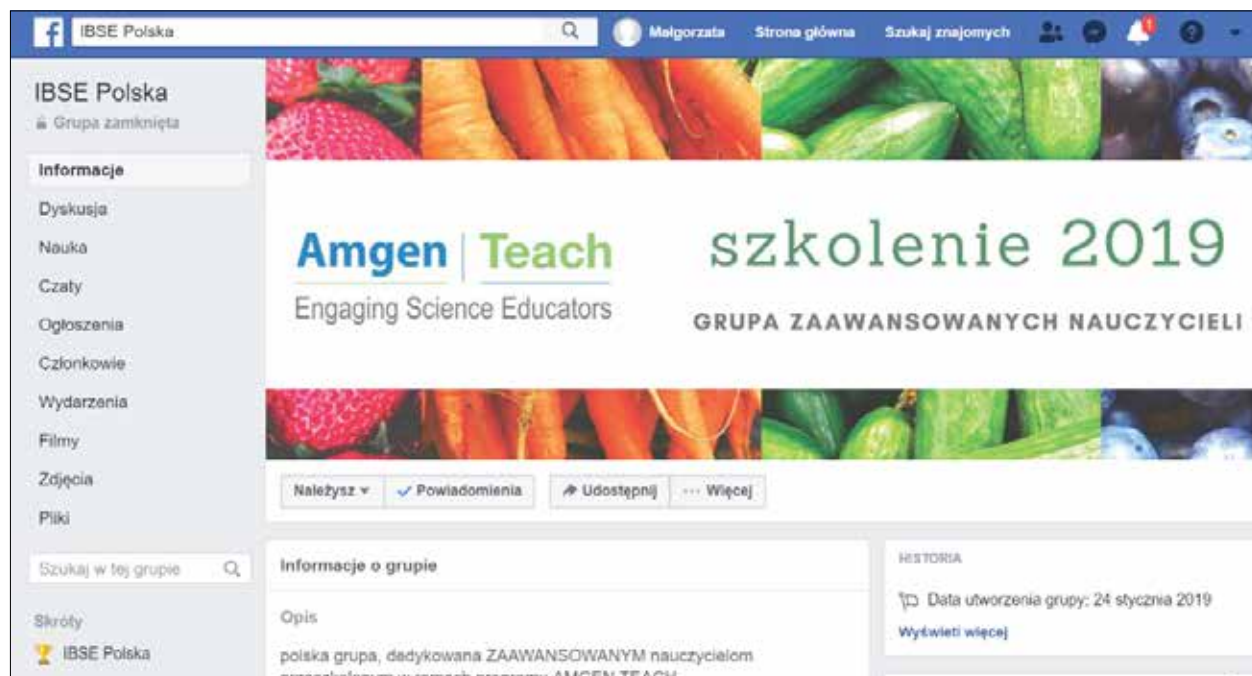
⁹ Kearney C., Gras-Velázquez A. *eTwinning 10 lat później: wpływ na pracę nauczyciela, umiejętności i możliwości rozwoju zawodowego według badanych eTwinnersów*, Centralne Biuro Programu eTwinning – European Schoolnet, Bruksela, 2015.

MAŁGORZATA BARAŃSKA
PAULINA WAWER

Przykład wykorzystania Facebooka do pracy sieci tylko online – Sieć nauczycieli ekspertów IBSE¹⁰

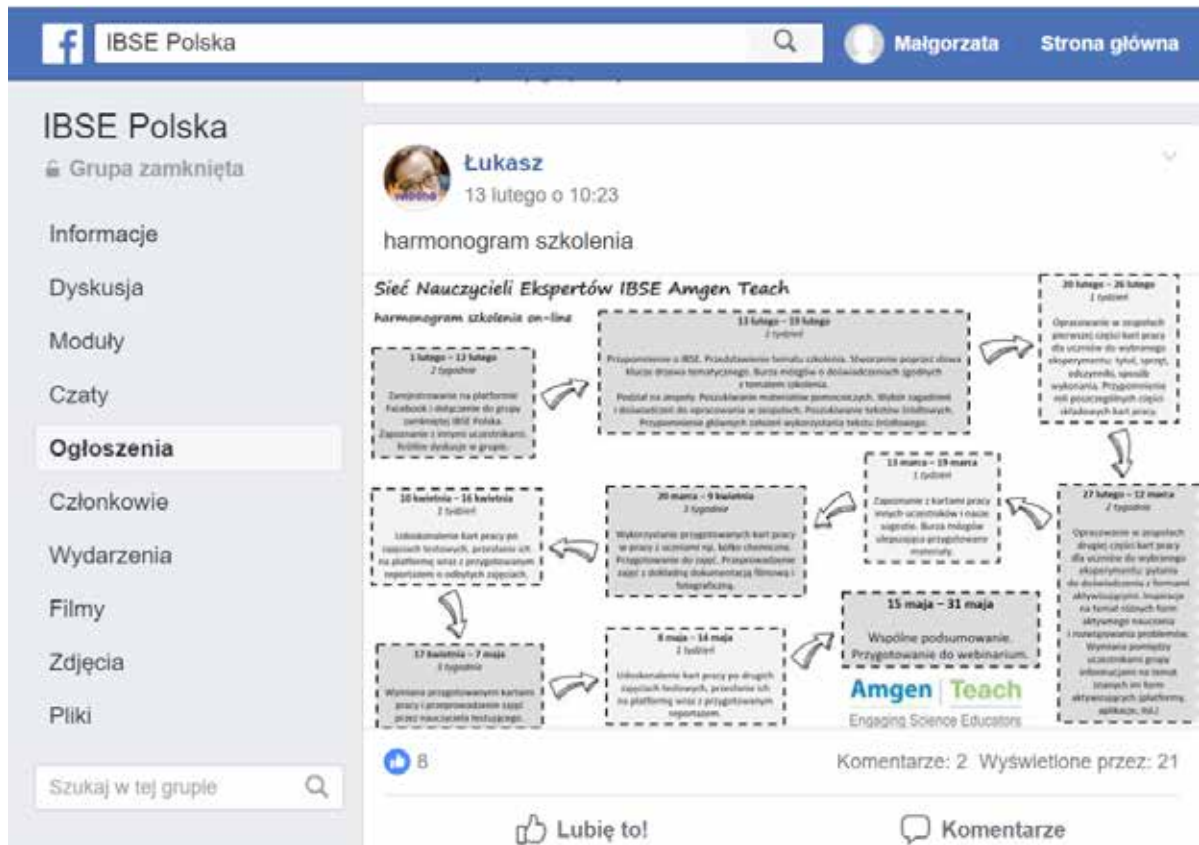
RYСУNEK 7. Dyskusja w sieci.

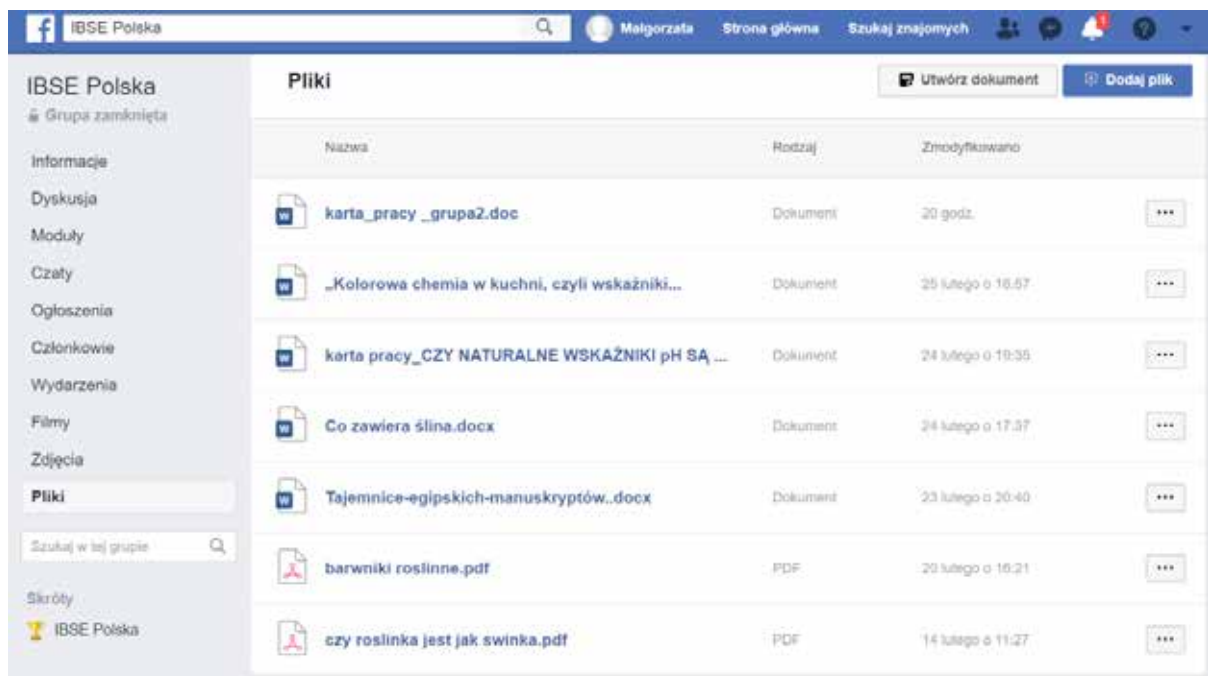
RYСУNEK 8. Strona informacyjna grupy zamkniętej sieci nauczycieli.

¹⁰ Sieć nauczycieli ekspertów IBSE projektu AMGE TEACH, przeznaczona dla nauczycieli biologii i chemii z całej Polski, którzy uczestniczyli w latach 2014-2018 w szkoleniach face-to-face organizowanych przez WCIES i stosują metodę IBSE (Inquiry Based Science Education) w pracy z uczniami, <https://www.facebook.com/groups/ibsepolka>, dostęp: 3.03.2019.

SIECI WSPÓŁPRACY I SAMOKSZTAŁCENIA W DOSKONALENIU NAUCZYCIELI JAKO NOWA PRZESTRZEŃ EDUKACYJNA HYBRYDOWEGO ŚWIATA

RYSUNEK 9. Strona z ogłoszeniami.

RYSUNEK 10. Miejsce na zasoby.

MAŁGORZATA BARAŃSKA
PAULINA WAWER

RYSUNEK 11. Strona z opisem zasobów dla sieci współpracy nauczycieli.

Nazwa	Rezerwa
Bones	137.7%
Cells	174.3%
Fossil hunters	12.4%
Fossil hunter Research log	10.4%
Fossil Hunter Quizlet	19.4%
Fossil hunter Solutions	203.3%
Mystery Tubes and Tricky Tracks	1,523.4%

RYSUNEK 12. Materiały z DLA#11 i spis szkoleń DLA.

RYSUNEK 13. Szkolenia DLA.

SIECI WSPÓŁPRACY I SAMOKSZTAŁCENIA W DOSKONALENIU NAUCZYCIELI JAKO NOWA PRZESTRZEŃ EDUKACYJNA HYBRYDOWEGO ŚWIATA

RYSUNEK 14. Platforma ORE.

Dzięki grupom eTwinning nauczyciele mogą dzielić się swoją wiedzą i najlepszymi praktykami. Przykładem sieci współpracy i samokształcenia działającej na eTwinningu może być sieć uczestników projektu realizowanego w latach 2017-2018 „ELAN PL European Local Authority Network – Wizja Europejskiej Współpracy”.

Główny elementem projektu była wymiana doświadczeń w zakresie szkoleń *job-shadowing*, które dotyczyły 3 obszarów:

- obserwacji lekcji pod kątem metod, strategii i narzędzi nauczania (w tym stosowania ICT) w klasach wielokulturowych,
- mentoringu – opieki nad młodym nauczycielem i systemu wspierania nauczycieli,
- współpracy międzynarodowej.

Platforma oferuje miejsce do zamieszczania materiałów, forum wymiany pomysłów i doświadczeń, a także narzędzie do spotkań online¹¹.

Platforma Moodle to internetowa platforma przeznaczona do nauczania i uczenia się. Jest to podgrupa systemów zarządzania treścią (CMS – Content Management Systems), stworzona, aby ułatwić uczenie się online (LMS – Learning Management Systems). Platformę Moodle znają prawdopodobnie wszyscy czytelnicy artykułu. Jest wyposażona we wszystkie niezbędne narzędzia

przydatne w realizowaniu procesu nauczania i uczenia się, w śledzeniu indywidualnych kompetencji użytkowników oraz w lokalizacji interesujących treści¹².

Koordinator sieci moderuje pracę online. Wystarczy wykorzystanie podstawowych narzędzi:

- Forum – wymiana informacji, doświadczeń,
- Głosowanie – np. ustalenie terminu spotkania stacjonarnego,
- Baza danych – możliwość publikacji wspólnie przygotowanych materiałów,
- Plik, adres URL – publikacja materiałów przez koordynatora sieci.

Facebook – serwis społecznościowy, w ramach którego zarejestrowani użytkownicy mogą tworzyć sieci i grupy, dzielić się wiadomościami i zdjęciami oraz korzystać z aplikacji będących własnością Facebooka. Projekt został uruchomiony w 2004 roku¹³, wydaje się być idealnym narzędziem do pracy online dla uczestników sieci współpracy i samokształcenia. Posiada wszystkie niezbędne narzędzia do komunikacji synchronicznej i asynchronicznej. Oferuje użytkownikom możliwość umieszczania materiałów w formie plików tekstowych, filmowych, muzycznych, graficznych oraz tworzenia grup zamkniętych i blokowania użytkowników. Bardzo

¹¹ eTwinning Twin Space – „ELAN PL European Local Authority Network - Wizja Europejskiej Współpracy” (3.03.2019): twinspace.etwinning.net/36489/pages/page/250033, dostęp: 3.03.2019.

¹² Platforma wspomagająca pracę sieci współpracy i samokształcenia dyrektorów i nauczycieli warszawskich szkół i przedszkoli Warszawskiego Centrum Innowacji Edukacyjno-Spolecznych i Szkoleń, sieci.wcies.edu.pl, dostęp: 3.03.2019.

¹³ <https://www.komputerswiat.pl/artykuly/redakcyjne/facebook-krotka-historia-serwisu-ktory-zmienil-swiat/cvqgwz0s>, dostęp: 3.03.2019.

MAŁGORZATA BARAŃSKA
PAULINA WAWER

RYСУNEK 15. Sieci MARKPIW.

chętnie opcja grupy zamkniętej jest wykorzystywana przez uczniów i studentów do dzielenia się informacjami i wiedzą poza szkołą, uczelnią.

Platforma European Schoolnet¹⁴, poświęcona międzynarodowemu projektowi Amgen Teach Engaging Science Educators (szkolenia nauczycieli przedmiotów przyrodniczych).

Projekt realizowany jest od 2014 roku przez 10 krajów europejskich (Austria, Belgia, Czechy, Francja, Irlandia, Hiszpania, Niemcy, Polska, Turcja, Włochy). Platforma została przygotowana po to, by uczestnicy projektu ze wszystkich państw uczestniczących w projekcie mogli komunikować się oraz dzielić przygotowanymi na spotkaniach stacjonarnych materiałami. Ciekawym rozwiązaniem jest oddzielny moduł do szkoleń na odległość DLA (Distance Learning Activity). Zawiera oddzielne dla każdego DLA streszczenie, podsumowanie, plan działań, forum, miejsce na zasoby tekstowe i filmowe. W ten sposób pozostaje na platformie zapis dyskusji i materiały z każdego różnego tematycznego i przygotowywanego przez inny kraj szkolenia.

DOKONALENIE W SIECI

Platforma przygotowana specjalnie dla Ośrodka Rozwoju Edukacji do realizacji projektu „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganie szkół”. Jest to narzędzie, które służy wspomaganie pracy szkół i przedszkoli. Platforma jest udostępniana przez Ośrodek Rozwoju Edukacji dla wszystkich placówek systemu oświaty jako narzędzie do doskonalenia nauczycieli – prowadzenia sieci współpracy i samokształcenia¹⁵.

Na przykładzie tej platformy opiszemy, jak działają online sieci współpracy i samokształcenia uczestników projektu Mazowiecka Akademia Rozwoju Kompetencji Pracowników Instytucji Wspomagania (MARKPIW).

W² CZYLI „WIELKIE WSPOMAGANIE”¹⁶

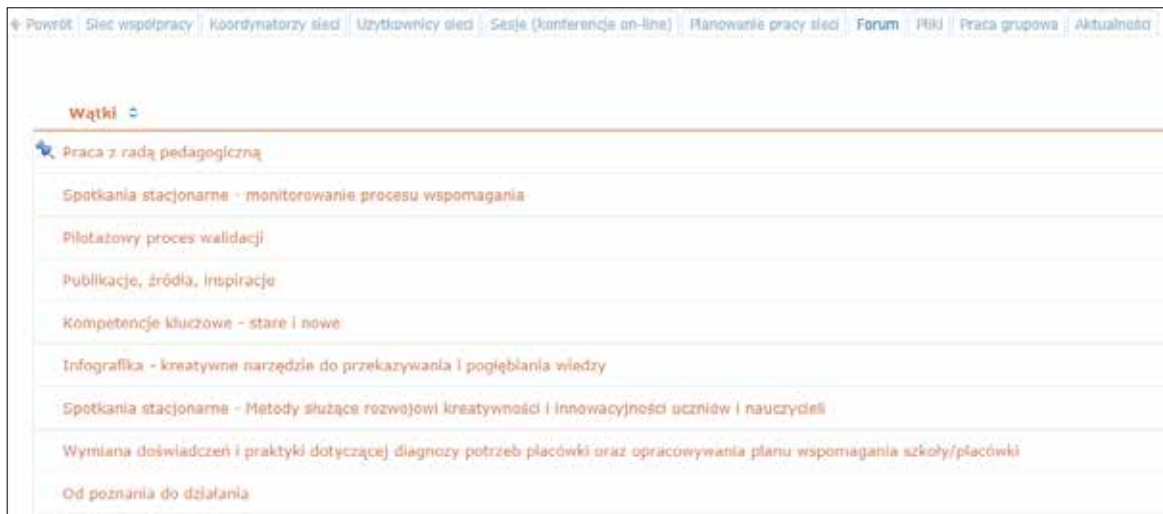
W ramach projektu Mazowiecka Akademia Rozwoju Kompetencji Pracowników Instytucji Wspomagania (MARKPIW) w każdym z dwóch cykli realizacji projektu zostanie utworzonych pięć tematycznych sieci współpracy i samokształcenia, które będą wspierać uczestników projektu w prowadzeniu przez nich

¹⁵ https://doskonaleniewsieci.pl/_o_platformie.aspx?mm=229, dostęp: 3.03.2019.

¹⁶ Określenie użyte w ramach sieci współpracy i samokształcenia w jednym z postów przez uczestniczkę projektu Mazowiecka Akademia Rozwoju Kompetencji Pracowników Instytucji Wspomagania (MARKPIW); wszystkie zamieszczone w tej części tekstu cytaty pochodzą z postów zamieszczonych w sieciach projektu MARKPIW na platformie ORE www.doskonaleniewsieci.pl, dostęp: 3.03.2019.

¹⁴ www.amgenteach.eu/teachers, dostęp: 3.03.2019.

SIECI WSPÓŁPRACY I SAMOKSZTAŁCENIA W DOSKONALENIU NAUCZYCIELI JAKO NOWA PRZESTRZEŃ EDUKACYJNA HYBRYDOWEGO ŚWIATA

RYSUNEK 16. Tematy forum i zakładki organizacyjne dla sieci.

wspomagania w szkołach i placówkach. Sieci te są integralnym elementem doskonalenia uczestników projektu MARKPIW, a każdy z uczestników projektu zobowiązany jest do uczestnictwa w nich. Celem sieci w projekcie jest grupowe, wspólne poszukiwanie rozwiązań sprzyjających właściwemu realizowaniu procesowego wspomaganie przedszkoli/szkół/placówek¹⁷.

Sieć w projekcie MARKPIW służy przede wszystkim wymianie doświadczeń, wzajemnemu wspieraniu się, upowszechnianiu dobrych praktyk i wypracowywaniu rozwiązań służących rozwojowi przedszkoli/szkół/placówek. Obecnie, czyli w pierwszym okresie – od października 2018 do maja 2019 – sieci są realizowane w formie spotkań stacjonarnych, zgodnie z zasięgiem Wydziałów Mazowieckiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie, Radomiu, Płocku, Siedlcach oraz dodatkowo wspólna sieć dla Ostrołęki i Ciechanowa. Online uczestnicy sieci pracują w grupach tematycznych. Kluczem jest wybrana kompetencja kluczowa, którą będą wspierać we wspomaganie placówce oświatowej. Uczestniczy w nich obecnie 87 uczestników projektu – są to nauczyciele, pedagodzy, psychologowie, pracownicy bibliotek pedagogicznych. W kolejnym cyklu

projektu funkcjonowanie sieci jest zaplanowane w okresie od października 2019 roku do kwietnia 2020 roku.

Sieci są podzielone tematycznie, wybranymi kompetencjami kluczowymi i etapem edukacyjnym, na którym mają być realizowane:

- Wspomaganie przedszkoli w rozwijaniu kompetencji kluczowych dzieci;
- Rozwój kompetencji matematyczno-przyrodniczych uczniów;
- Nauczanie przez eksperymentowanie, doświadczanie i inne metody aktywizujące uczniów;
- Wychowanie uczniów i kształtowanie u nich postaw innowacyjności, kreatywności oraz umiejętności pracy zespołowej – I etap;
- Wychowanie uczniów i kształtowanie u nich postaw innowacyjności, kreatywności oraz umiejętności pracy zespołowej – II etap.

Praca sieci w projekcie odbywa się na platformie ORE www.doskonaleniewsieci.pl oraz podczas spotkań stacjonarnych. Działaniami sieci (online i stacjonarnymi) kierują koordynatorzy sieci, którzy wraz z uczestnikami przygotowali plany działania sieci współpracy i samokształcenia w projekcie, uwzględniając w nich zagadnienia, problemy, tematy, nad którymi uczestnicy sieci będą pracować.

¹⁷ Zasady uczestnictwa w sieci wsparcia i samokształcenia w projekcie Mazowiecka Akademia Rozwoju Kompetencji Pracowników Instytucji Wspomagania – jeden z dokumentów projektowych.

MAŁGORZATA BARAŃSKA
PAULINA WAWER

Są to: planowane działania w sieci, materiały samokształceniowe oraz formy pracy – on/offline¹⁸. Do zadań koordynatorów należy: opracowywanie harmonogramów pracy sieci, zarządzanie bieżącym funkcjonowaniem sieci w środowisku online i stacjonarnie, stały kontakt z uczestnikami sieci, moderowanie ich pracy online na platformie, zamieszczanie materiałów na platformie, organizacja spotkań stacjonarnych.

Każdy z uczestników projektu MARKPIW zobowiązał się do aktywnego udziału online, minimum 3 razy w miesiącu, w pracy sieci na platformie, np. poprzez wypowiedzi na forum, zamieszczanie inspirujących rozwiązań, zasobów, którymi chce podzielić się z innymi uczestnikami sieci, udział w sesjach online, pracach grupowych itp. oraz do udziału w spotkaniach stacjonarnych sieci. Uczestnicy i koordynator sieci mają przestrzegać zasad netykiety¹⁹.

Pierwsze spotkania stacjonarne sieci odbyły się w listopadzie 2018 roku w 5 wydziałach MSCDN: siedleckim, warszawskim, ciechanowskim, radomskim i płockim. Prowadzili je koordynatorzy sieci: Barbara Wierzchucka (Siedlce), Teresa Gańko (Warszawa), Teresa Stryjewska (Ciechanów, Ostrotęka), Hanna Habera (Radom) i Marian Kuć (Płock). Obecni na spotkaniach byli także doradcy, przedstawiciele MSCDN, wspierający uczestników w prowadzeniu wspomaganego. W trakcie pierwszych spotkań stacjonarnych sieci eksperci zewnętrzni zapoznali uczestników projektu z metodami i technikami rozwijającymi kreatywność i innowacyjność uczniów i nauczycieli, np. takimi jak: piktogram, mapa mentalna, tańcuchowa metoda zapamiętywania. Jeden z ekspertów zewnętrznych – prof. Jan Fazlagić – podkreślał rolę korelacji innowacyjności i wytrwałości. W tym celu przywołał postać słynnego wynalazcy Thomasa Edisona, dla którego innowacja to 99% wysiłku, a jedynie 1% inspiracji. Nauczyciele mogli sami przetestować ćwiczenia stymulujące kreatywność oraz metody twórczego rozwiązywania problemów.

¹⁸ Przykładowe plany pracy sieci innych projektów dostępne są pod linkiem <https://doskonaleniawsieci.pl/KategorieProblemowPubliczne.aspx>, dostęp: 3.03.2019.

¹⁹ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Netykieta>, dostęp: 3.03.2019.

SIECI WSPÓŁPRACY I SAMOKSZTAŁCENIA W DOSKONALENIU NAUCZYCIELI JAKO NOWA PRZESTRZEŃ EDUKACYJNA HYBRYDOWEGO ŚWIATA

Zajęcia pobudzały do aktywności, przekazywane przez ekspertów zewnętrznych treści inspirowały, pojawiały się nowe ciekawe pomysły na pracę ze wspomaganymi placówkami. W związku ze zmianami w nazewnictwie kompetencji kluczowych według Parlamentu Europejskiego zastanawiano się, jakie stosować zapisy dotyczące tych kompetencji.

Uczestnicy sieci po spotkaniu stacjonarnym utworzyli specjalny wątek online „Po pierwszym stacjonarnym spotkaniu sieci”, który wyzwolił dużą aktywność, pojawiło się w nim wiele wypowiedzi. Na platformie zostały również umieszczone mapy dotyczące nowego nazewnictwa kompetencji kluczowych²⁰.

Drugie spotkanie stacjonarne dotyczyło pracy zespołowej jako kompetencji ważnej w rozwoju uczniów i nauczycieli oraz realizacji procesu wspomaganie: etapów monitorowania i ewaluacji.

Praca w sieci współpracy i samokształcenia odbywa się przede wszystkim online. Uczestnicy sieci mogą zapoznać się z umieszczonymi na platformie przez koordynatorów dokumentami, takimi jak: zasady uczestnictwa w sieci, zalecenia Rady Europy z 22 maja 2018 roku w sprawie kompetencji kluczowych, opis kompetencji kluczowych wg nowej terminologii, zgodnej z zaleceniami. Analiza pracy sieci online na platformie wykazała, że aktywność uczestników koncentruje się przede wszystkim na forum wokół takich obszarów tematycznych, jak:

- wzajemne poznanie uczestników danej sieci, np. wątki „Poznajmy się”, „Od poznania do działania”. Koordynatorzy zapraszali do poznawania się np. tak: Witajcie, przed nami 7 miesięcy współpracy. Dlatego chciałam Was prosić o krótką informację o sobie, według następujących punktów. Pozwoli mi to na poznanie Was i nawiązanie lepszej współpracy (...):

1. Mam na imię...
2. Jestem nauczycielką/nauczycielem przedmiotu...
3. Uczestniczę w projekcie MARKPIW, ponieważ...
4. Byłam/-em już uczestniczką/uczestnikiem sieci...
5. Jestem na (jakim?)... etapie wspomaganie przedszkola.

Zaproszenia koordynatorów inicjowały dialog pomiędzy uczestnikami sieci, pozwalały zdiagnozować zasoby innych i podzielić się własnymi: W projekcie MARPIW uczestniczę pewnie z takiego samego powodu jak większość uczestników. Poznałam tu fantastyczne osoby; Prowadzę od dwóch lat Sieć Współpracy i Samokształcenia Nauczycieli Bibliotekarzy „Inspiracje są wśród nas” oraz wspólnie z Basią Sz. sieć „Zaczytane”. Jestem koordynatorem sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli bibliotekarzy „Między nami bibliotekarzami”;

- publikacje, źródła, inspiracje, np. wątek „Publikacje i otwarte zasoby edukacyjne, które nas inspirują”, „Otwarte zasoby edukacyjne”. Uczestnicy sieci wskazują w nich określone miejsca, na których można znaleźć konkretne, przedstawiane przez nich narzędzia: Ciekawe gry, zabawy, komiksy i ciekawostki o tematyce przyrodniczej do wykorzystania w pracy z przedszkolakami i dziećmi edukacji wczesnoszkolnej znajdują się na stronie Ministerstwa Środowiska www.nauczyciele.mos.gov.pl; Wszystkie zaproponowane metody podziału na grupy są bardzo ciekawe i do wykorzystania na różnych edukacjach. Ja chciałabym się odnieść do metody nauczania uczącej myślenia i sprzyjającej pobudzaniu motywacji wewnętrznej z wykorzystaniem lapbooka. Jest to prosta metoda

²⁰ <http://mscdn.pl/mscdn2018/index.php/pl/nasze-dzialania-wawa/nasze-projekty-wawa/projekt-markpiw/aktualnosci-w-projekcie/332-ruszyla-sieci-tematyczne-w-projekcie-mark-piw>

MAŁGORZATA BARAŃSKA PAULINA WAWER

To zaszczyt
uczestniczyć w tak
aktywnej grupie;
Zacytuję klasyka –
„Moc jest w nas”;
Wnioski: pisać i pisać,
co macie w głowie,
to trzeba dzielić się
na platformie.
BO JAK NIE MY, TO KTO?!

porządkująca wiedzę ucznia na wielu edukacjach w nauczaniu wczesnoszkolnym, ale też i przedmiotowym w starszych klasach. Odnacza się nieograniczonymi walorami edukacyjnymi od lektur, nauki liczenia, poznawania przyrody po naukę języków obcych. Tworzymy coś w rodzaju książek tematycznych, np. zwierzęta, tabliczka mnożenia, sport, moda itp. Zbudowany jest z grubszej teczki, w środku której przykleja się książeczki, kieszenie, harmonijki, wachlarze, ilustracje, notatki pozwalające uporządkowanie informacji według pomysłu i inwencji autora. Więcej informacji na stronach internetowych, np. <https://webowadbp.wixsite.com/lapbook/jak-zrobic>; Chciałabym polecić możliwość skorzystania z elektronicznej czytelni IBUK LIBRA <http://libra.ibuk.pl>. Serwis udostępnia publikacje wydawnictwa PWN. Usługa jest płatna, jednak wiele bibliotek – publicznych, pedagogicznych, jak i uczelni, wykupują usługę, stwarzając swoim czytelnikom bądź studentom możliwość bezpłatnego korzystania z serwisu, również na komputerach

domowych. Warunkiem jest odbiór kodu niezbędnego do samodzielnej, jednoznacznej rejestracji. Uczestnicy informują też o zasobach miejsc, w których pracują: Moja firma – Biblioteka Pedagogiczna w Ciechanowie wraz z filiami: w Pułtusku, Mławie, Płońsku i w Żurominie – oferuje swoim czytelnikom dostęp do ponad tysiąca tytułów książek z wielu dziedzin wiedzy w czytelni IBUK LIBRA, a dzięki aplikacji myIBUK umożliwia również robienie notatek w książce, zaznaczanie fragmentów tekstu, wyszukiwanie w tekstach słów i fraz, eksport notatek. Uważam, że to bardzo wygodna forma korzystania z bogatych zbiorów literatury. Polecam!; kolejnym ciekawym rozwiązaniem EZI, jakie oferuje moja firma (BP w Ciechanowie wraz z filiami), jest edukacyjna platforma Moodle <http://moodle.bpciechanow.edu.pl/>, na której zamieszczone są różne szkolenia/kursy, a nawet konkursy, z których mogą korzystać nauczyciele, uczniowie, studenci, czytelnicy niepedagogiczni i inne zainteresowane osoby. Nie trzeba być naszym czytelnikiem. Tematyka szkoleń dotyczy m.in. bogatych narzędzi TIK, praw autorskich, zagadnień bibliotecznych, etc.;

- dzielenie się pomysłami, wypracowanymi przez siebie materiałami, np. wątek „Bank ciekawych pomysłów”. Jedna z uczestniczek podzieliła się biblio- i netografiami umieszczonymi online: podesyłam linki do zestawień bibliograficznych o bezpieczeństwie w Internecie: http://www.bpplock.pl/images/pliki/zestawienia/bezpieczenstwo_w_internecie.pdf oraz o rozwijaniu kompetencji informatycznych; kodowaniu: http://www.bpplock.pl/images/pliki/zestawienia/rozwijanie_kompetencji.pdf. Pozdrawiam i życzę WIELKIEGO WSPOMAGANIA;

SIECI WSPÓŁPRACY I SAMOKSZTAŁCENIA W DOSKONALENIU NAUCZYCIELI JAKO NOWA PRZESTRZEŃ EDUKACYJNA HYBRYDOWEGO ŚWIATA

- refleksje dotyczące kompetencji kluczowej, której rozwój uczestnicy sieci mają wspomagać, np. wątek „Mocne i słabe strony eksperymentowania w nauczaniu”, gdzie nauczyciele dzielą się zaletami i minusami takiej metody pracy, swoim doświadczeniem, przetestowanymi rozwiązaniami, np.: Jako młody nauczyciel przyrody i geografii, na zajęciach z uczniami chciałam wykonywać za dużo zbyt ambitnych eksperymentów. Rzeczywistość szkolna oraz ograniczenia bazy eksperymentalnej szkoły zweryfikowały moje zapędy. Obecnie stawiam na doświadczenia z wykorzystaniem przedmiotów codziennego użytku oraz dobrze Ci znanych zestawów opracowanych przez Centrum Nauki Kopernik, nazwanych „Modułowe pracownie przyrody” (<http://www.kopernik.org.pl/dla-nauczycieli/mpp/>);
 - wymiana doświadczeń i praktyki dotyczącej diagnozy potrzeb placówki oraz opracowywania planu wspomaganie szkoły/placówki – uczestnicy bardzo czekali na tę formę wsparcia, przywitali ją z dużym zainteresowaniem, od razu również artykułując swoje bieżące, najpilniejsze potrzeby w tym zakresie: cieszę się, że pojawiają się materiały, które będą nas wspierać w naszych działaniach. Gdyby to było możliwe, przydałyby
 - mi się przykładowe scenariusze do warsztatu diagnostyczno-rozwojowego, dzieląc się swoimi doświadczeniami z wizyt w placówkach, spotkaniach z dyrektorami, z radami pedagogicznymi, pierwszymi dokumentami przygotowanymi w ramach wspomaganie – diagnozami, planami wspomaganie;
 - monitorowanie procesu wspomaganie – wątek „Monitorowanie procesu wspomaganie – dyskusja i wymiana doświadczeń”, w którym uczestnicy dzielą się konkretnym doświadczeniem w tym zakresie, również w kwestiach proceduralnych (np. prowadzenie dokumentacji);
 - spotkania stacjonarne – „Metody służące rozwojowi kreatywności i innowacyjności uczniów i nauczycieli oraz monitorowanie procesu wspomaganie” – tutaj dostępne są materiały z pierwszego spotkania stacjonarnego;
 - kompetencje kluczowe – stare i nowe. Ten temat wywołał dyskusję, pojawiły się porównania dokumentów, definicji, zapisów z podstawy programowej.
- Wyraźnie widać, że koordynatorom sieci w ramach projektu udało się trudna sztuka zaangażowania uczestników, zaproszenie do współpracy okazało się efektywne, zbudowano atmosferę życzliwości, bezpieczeństwa, wzajemnego słuchania,

MAŁGORZATA BARAŃSKA
PAULINA WAWER

współdziałania. Uczestnicy sieci potrafią świętować sukcesy, np. gdy koordynatorka jednej z sieci podzieliła się informacją: dowiedziałam się, że jesteście NAJAKTYWNIJSI. Osiągnęliśmy 1911 aktywności, napisaliśmy 233 posty. Wielkie brawa dla wszystkich, tych mniej aktywnych i tych bardziej aktywnych. W naszej grupie nie ma osoby, która by nie napisała co najmniej 4 postów. Otwierajcie wątki i piszcie. Bardzo się cieszę, że jestem koordynatorem sieciowym tak aktywnej grupy. Uczestnicy od razu spontanicznie zareagowali: To zaszczyt uczestniczyć w tak aktywnej grupie; Zacytuję klasyka „Moc jest w nas”; Wnioski: pisać i pisać, co macie w głowie, to trzeba dzielić się na platformie. BO JAK NIE MY, TO KTO?!!!!

Uczestnicy sieci potrafią również dzielić się trudnościami. Na jednej z sieci pojawił się wątek, który wzbudził dużą aktywność „Jak radzić sobie z oporem ze strony nauczycieli przed wprowadzeniem zmian?”. Budujący jest fakt, że wypowiedzi uczestników były pomysłami na rozwiązanie trudnej sytuacji, problemu, zgodnie z zasadą „nie generujemy problemów, my je rozwiązujemy”. W otwarty sposób potrafili podzielić się własnym doświadczeniem, działaniami, które pomogły im w takiej sytuacji: U nas jest podobnie – małe sale, brak miejsca na pomoce. Tak jak piszą dziewczyny – jedynym sposobem na „opór” jest metoda małych kroków, cierpliwość i dawanie dobrego przykładu :); mam za sobą podobne doświadczenia, które nauczyły mnie między innymi: konieczności wyraźnego wskazywania celowości proponowanej zmiany – Po co to robimy? oraz efektu, jaki chcemy uzyskać – Co chcemy osiągnąć?, szukania sprzymierzeńców, cierpliwego przekonywania do zmiany poprzez „stawianie małych kroczków”, które pozwalają na osiągnięcie sukcesu; korzystania z pomocy ekspertów zewnętrznych do prowadzenia zajęć z koleżankami i kolegami nauczycielami, „zarażania” kreatywnością.

Cele, które zostały postawione w projekcie MARKPIW dla sieci współpracy i samokształcenia są z sukcesem realizowane. Współpraca w sieci jest towarzyszeniem sobie, wzajemnym wspieraniem się w realizowanym po raz pierwszy procesie wspomagania – na poziomie merytorycznym związanym z zajęciami dotyczącymi kompetencji kluczowych i na poziomie procesu, wdrażania. Wymiana doświadczeń, dzielenie się zasobami to uczenie się od siebie, wymagające aktywności uczącego się, jego zaangażowania w proces. Powstały małe, aktywne, uczące się społeczności, sprzyjające wprowadzaniu zmiany. Widoczny jest efekt synergii, wspomaganie się potęguje, uczestnicy sieci wspomagają szkoły i przedszkola, ale jednocześnie sami wspomagają siebie wzajemnie i otrzymują wsparcie od innych, rosną ich kompetencje komunikacyjne i społeczne. Tylko w ten sposób można stworzyć optymalną sytuację edukacyjną dla osób dorosłych. Pozwolimy sobie ponownie zacytować słowa uczestniczki sieci: „Wielkie Wspomaganie”, W².

Pamiętajmy również o zmianach dokonujących się we współczesnym świecie, zmianach, które bardzo krótko zaanonsowałyśmy na początku tego tekstu. Pokolenie sieci²¹ wkroczyło już w dorosłość. Ci młodzi ludzie dorastali z siecią i w sieci²². Deklarują: sieć nie jest dla nas czymś zewnętrznym wobec rzeczywistości, ale jej równoprawnym elementem: niewidoczną, ale stale obecną warstwą przenikającą się z przestrzenią fizyczną. My nie korzystamy z sieci, my w niej i z nią żyjemy. Poszukiwanie i efektywne wykorzystanie potencjału nowych przestrzeni edukacyjnych, np. sieci w sieci, w doskonaleniu nauczycieli staje się aktualnym, wielkim wyzwaniem, który projekt MARKPIW odważnie i z sukcesem podejmuje. ●

²¹ Termin użyty przez Dona Tapscotta w książce *Cyfrowa dorosłość. Jak pokolenie sieci zmienia nasz świat*, Warszawa 2010.

²² *My, dzieci sieci. Wokół manifestu*, Fundacja Nowoczesna Polska, Warszawa 2012, s. 60; dostępny również na: <https://prawokultury.pl/media/entry/attach/my-dzieci-sieci-wok%C3%B3%C5%82-manifestu.pdf>, dostęp: 3.03.2019.

Koszt rocznej prenumeraty „Meritum”
wynosi **50,00 zł** (w tym koszt przesyłki)

1. Dane zamawiającego:

- » dokładny, czytelny adres placówki lub adres prywatny
.....
- » e-mail
- » numer telefonu
- » NIP
- » liczba egzemplarzy

Zamawiający potwierdza jednocześnie, że jest uprawniony do złożenia zamówienia i przyjęcia faktury VAT oraz zgadza się na wystawianie faktury VAT bez podpisu Zamawiającego.

2. Zamawiający przelewa należną kwotę na konto MSCDN:

Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli
ul. Świętojska 9, 00-236 Warszawa
NIP 525-249-20-11
Nr rachunku: 20 1020 1026 0000 1002 0232 8086

Zapewniamy, że po złożeniu zamówienia i uiszczeniu należnej kwoty prześlemy fakturę oraz dostępne numery „Meritum”, które ukazały się przed Państwem prenumeratą.

3. Zamówienie należy przestać na adres:

Redakcja „Meritum”
Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli
ul. Świętojska 9, 00-236 Warszawa
lub na adres e-mail: mscdn@mscdn.edu.pl
lub faks: 22 536 60 01

